

Nr 264.

Ankom till riksdagens kansli den 14 juni 1939 kl. 2 e. m.

Memorial angående regleringen av tilläggsstaten till riksstaten för budgetåret 1938/39.

(4:e avd.)

Driftbudgeten.

1:o) **Inkomster å driftbudgeten.** I propositionen (nr 2) med förslag till tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1938/39 har Kungl. Maj:t, under åberopande av det vid propositionen under rubrik »Inkomsterna. Bilaga 1» fogade utdraget av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 4 januari 1939, föreslagit riksdagen att å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1938/39 å driftbudgeten bland egentliga statsinkomster under rubriken skatter upptaga följande inkomster sålunda:

3. Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:

a. Inkomst- och förmögenhetsskatt, <i>bevillning</i> . . .	kronor	7,500,000
d. Särskild skatt å aktiebolags inkomst, <i>bevillning</i> »		1,400,000
f. Utskiftningsskatt och ersättningsskatt, <i>bevillning</i> »		4,350,000

5. Tullar och acciser:

a. Tullmedel, <i>bevillning</i> »		10,000,000
---	--	------------

Summa kronor 23,250,000.

Chefen för finansdepartementet framhåller inledningsvis, hurusom inkomstsidans utformning påverkas av den ändrade uppställning av riksstaten, som genomförts för innevarande budgetår, samt fortsätter:

Enligt denna skall driftbudgeten utmynna i ett öppet överskott eller underskott, som utvisar statförslagets innebörd ur statsfinansiell synpunkt. Såvitt möjligt bör undvikas att bryta mot denna princip vid uppgörandet av en tilläggsstat genom att låta denna sluta i ett överskott eller underskott, som sammanställt med saldot på riksstatens driftbudget väsentligt avviker från den förskjutning av ställningen på budgetutjämningsfonden, som kan väntas inträda vid realiserandet av riksstaten och tilläggsstaten. Härigenom uteslutes i ett läge, då täckning för de nya utgifterna anses föreligga, en utformning av tilläggsstaten i analogi med den budgetåret 1937/38 tillämpade. I tilläggsstaten för nämnda budgetår redovisades utgifterna, i den mån de icke skulle finansieras av lånemedel, såsom i sin helhet täckta av kassafondsmedel, varemot enligt den nya budgetuppställningen närmast skulle svara, att

utgifterna balanserades uteslutande genom upptagande å inkomstsidan av ett underskott att avföras å budgetutjämningsfonden. Den äldre tekniken uttryckte, att för utgiftsfinansieringen påräkneliga merinkomster förutsattes disponerade via kassafonden. Med nu tillämpade budgetordning skulle däremot ett underskott, motsvarande de å tilläggsstatens driftbudget upptagna utgifternas totalsumma, ge uttryck åt att täckning för utgifterna genom förutsedda inkomstöverskott icke ansåges föreligga.

Departementschefen anmärker, att av det anförda egentligen borde följa, att en tilläggsstat vid tillämpning av det nya budgetsystemet på inkomstsidan upptog en redovisning av de påräkneliga faktiska förändringarna i inkomstutfallet i förhållande till riksstaten, så att det överskott eller underskott vari tilläggsstaten utmynnade komme att justera saldot å riksstatens driftbudget till överensstämmelse med det förväntade budgetutfallet och tilläggsstaten sålunda erhöle karaktären av en fullständig revision av riksstaten med hänsyn till förhållandena vid tidpunkten för dess framläggande. Angivna uppfattning om tilläggsstatens karaktär och utformning kan emellertid enligt departementschefens mening av praktiska skäl ej konsekvent genomföras. Han påpekar sålunda, att det givetvis ej är möjligt att utan införande av negativa poster — vilket icke kan ifrågakomma — taga hänsyn till beräknade underskott å olika inkomstitlar eller till besparingar å förslagsanslag eller obetecknade anslag. Dessutom erinras, att det, även om avsevärda överskridanden äro att förutse, måste anses olämpligt att i tilläggsstaten införa tilläggsanslag till förslagsanslag annat än i de undantagsfall då förslag framläggas om ändrad disposition av de berörda anslagen. Då en konsekvent höjning av de inkomstitlar, för vilka en sådan justering kan vara påkallad, under angivna förhållanden kan leda till, att tilläggsstaten kommer att framstå såsom finansiellt gynnsammare än det förväntade budgetutfallet motiverar, förordar departementschefen, att vid revideringen av riksstatens inkomssida hänsyn tages till möjliga underskott å vissa inkomstitlar samt till väntade besparingar och överskridanden å vissa anslag, så att det redovisade överskottet eller underskottet blir såvitt möjligt rättvisande. Vid utformandet av tilläggsstatens inkomstsida bör dessutom enligt departementschefens mening iakttagas, att uppräkningsarna begränsas till de större inkomstitlarna.

I anslutning härtill och under erinran, att anslag äskas å tilläggsstatens driftbudget till ett sammanlagt belopp av 21,969,600 kronor, har departementschefen beträffande den av riksräkenskapsverket i samband med dess inkomstberäkning för nästföljande budgetår gjorde uppskattningen av utfallet av löpande statsreglering samt den med ledning härav verkställda beräkningen av inkomsterna å tilläggsstatens driftbudget anført följande.

Vid avgivande av förslag till inkomstberäkning för nästföljande budgetår har riksräkenskapsverket även behandlat utfallet av löpande statsreglering. Därvid har verket för de inkomster, som tillhöra den allmänna budgeten och sålunda avräknas mot budgetutjämningsfonden, under betonande av uppskattningens synnerligen ovissa karaktär kommit till ett sammanlagt överskott över i gällande riksstat uppförda belopp på mellan 40 och 50 mil-

joner kronor. Mot ett dylikt överskott måste emellertid, såsom jag i finansplanen till årets statsverksproposition påpekat, ställas icke endast de så att säga normala överskridandena å utgiftssidan, som enligt erfarenheten bruka hålla sig inom måttliga gränser, utan även oförutsedda utgiftsökningar av särskild natur. Jag erinrar i berörda sammanhang särskilt om de osäkerhetsmoment, som följa av folkpensioneringen och löneregleringen för folkskolans lärare, och om de betydande kostnader som orsakas av kampen mot mul- och klövsjukan. Om hänsyn tages jämväl till de utgifter, för vilka medel böra äskas å tilläggsstaten, synes anledning knappast föreligga att räkna med att årets statsreglering skall tillföra budgetutjämningsfonden något tillskott. Under dessa förhållanden och då riksstaten är praktiskt sett jämnt balanserad, sker inkomstberäkningen för tilläggsstaten med tillämpning av nys motiverade principer lämpligen på sådant sätt, att staten framstår såsom balanserad eller utmynnar i ett mindre överskott.

I huvudsak definitiva uppgifter om utfallet föreligga numera beträffande vissa i riksstaten uppförda inkomstitlar. Detta är förhållandet med de tre titlarna inkomst- och förmögenhetsskatt, särskild skatt å aktiebolags inkomst samt utskiftningsskatt och ersättningsskatt. Överskott torde på dessa titlar erhållas med 7,500,000, 1,400,000 respektive 4,350,000 kronor. Sammanlagt uppgå här nämnda merinkomster till 13,250,000 kronor.

Ehuru ovisshet råder om det slutliga utfallet å inkomstiteln tullmedel, ger den hittillsvarande utvecklingen grundad anledning att räkna med ett betydande överskott. Riksräkenskapsverket har ansett sig kunna räkna med en merinkomst av tullmedel å 15 miljoner kronor. Utan risk för överskattning torde man å tilläggsstaten kunna upptaga ett inkomsttillskott under ifrågavarande titel av 10,000,000 kronor. Om så sker och tidigare nämnda inkomstitlar upptagas med angivna belopp, kommer tilläggsstaten att utmynna i ett överskott att tillföras budgetutjämningsfonden av $(13,250,000 + 10,000,000 - 21,969,600 =) 1,280,400$ kronor.

Erinras må, att utfallet av innevarande budgetårs statsreglering i dess helhet, d. v. s. med inräknande av de å tilläggsstaten upptagna utgifterna, enligt riksräkenskapsverkets senaste, i propositionen nr 305 framlagda beräkning kan antagas komma att medföra en ökning av budgetutjämningsfonden med 32.3 miljoner kronor i stället för tidigare i samband med statsverkspropositionens avlåtande antagna belopp av något över 1 miljon kronor. Instundande 1 juli d. v. s. efter det även utgifterna å tilläggsstaten reglerats kan efter denna senaste uppskattning behållningen i budgetutjämningsfonden antagas uppgå till 150 miljoner kronor.

Utskottet.

Någon ny plan för tilläggsstatens reglering har emellertid ej framlagts i propositionen nr 305, och ej heller utskottet har ansett sig böra frångå det tidigare i propositionen nr 2 framlagda förslaget till beräkning av tilläggsstatens inkomstsida.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1938/39 å driftbudgeten bland egentliga statsinkomster under rubriken skatter upptaga följande inkomstitlar sålunda:

3. Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:		
a. Inkomst- och förmögenhets- skatt, <i>bevillning</i>	kronor	7,500,000
d. Särskild skatt å aktiebolags in- komst, <i>bevillning</i>	»	1,400,000
f. Utskiftningsskatt och ersätt- ningsskatt, <i>bevillning</i>	»	4,350,000
5. Tullar och acciser:		
a. Tullmedel, <i>bevillning</i>	»	10,000,000
	Summa kronor	23,250,000.

2:o) **Utgifter å driftbudgeten.** På grund av riksdagens redan efter hemställan av stats- och jordbruksutskotten fattade beslut hava utgifterna å tilläggsstatens driftbudget fastställts till följande belopp:

Egentliga statsutgifter:

Kungl. hov- och slottsstaterna	kronor	3,200	
Justitiedepartementet	»	7,500	
Utrikesdepartementet	»	80,000	
Försvarsdepartementet	»	3,649,100	
Socialdepartementet	»	11,500,000	
Kommunikationsdepartementet ..	»	35,000	
Finansdepartementet	»	100,000	
Jordbruksdepartementet	»	3,626,000	kronor 19,000,800

Utgifter för statens kapitalfonder:

Avskrivning av nya kapitalinvesteringar	»	2,968,800	
	Säger kronor	21,969,600	

Då inkomsterna å tilläggsstatens driftbudget vid bifall till vad utskottet under punkten 1:o) föreslagit skulle upptagas till 23,250,000 kronor, uppkommer alltså ett

<i>Överskott att tillföras statens budgetutjämningsfond</i> ..	kronor	1,280,400
	Summa kronor	23,250,000.

Härom har utskottet velat

erinra.

Kapitalbudgeten.

3:o) **Inkomster å kapitalbudgeten.** Kungl. Maj:t har, under åberopande av det ovan omförmälda utdraget av statsrådsprotokollet över finansären- den för den 4 januari 1939, föreslagit riksdagen att å tilläggsstat till rikssta- ten för budgetåret 1938/39 upptaga inkomsterna å kapitalbudgeten sålunda:

Kapitalmedel	kronor	24,523,000.
--------------------	--------	-------------

Enligt riksdagens redan efter hemställan av stats- och jordbruksutskotten fattade beslut hava utgifterna å tilläggsstatens kapitalbudget fastställts till 24,523,000 kronor. Under erinran härom får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att riksdagen må å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1938/39 upptaga inkomsterna å kapitalbudgeten sålunda:
Kapitalmedel kronor 24,523,000.

4:o) **Kapitalinvestering.** Såsom utskottet under nästföregående punkt omnämnt komma utgifterna å tilläggsstatens kapitalbudget enligt riksdagens redan fattade beslut att uppföras med ett sammanlagt belopp av 24,523,000 kronor. Detta belopp fördelas på olika utgiftsrubriker på följande sätt:

Statens affärsverksfonder	kronor	17,940,000
Luftfartsfonden	»	793,000
Statens allmänna fastighetsfond	»	590,000
Fonden för låneunderstöd	»	100,000
Fonden för förlag till statsverket	»	5,100,000
		Summa kronor 24,523,000.

Utskottet har härom velat

erinra.

Tilläggsstaten.

5:o) **Tilläggsstaten.** *Chefen för finansdepartementet* har beträffande tilläggsstatens uppställning anfört bland annat följande:

Å tilläggsstatens utgiftssida böra, i överensstämmelse med vad som skedde vid fastställande av tilläggsstat för budgetåret 1937/38, anslagen erhålla samma litterering som, respektive — vid nya anslag — litterering i följd med motsvarande eller närmast motsvarande utgiftstitlar i riksstaten. I budgetredovisningen blir det med denna anordning möjligt att inlägga tilläggsstatens titlar som om de varit uppförda å riksstaten.

Utskottet tillstyrker vad sålunda föreslagits. Vid bifall härtill och till vad utskottet här ovan föreslagit kommer nämnda tilläggsstat att erhålla följande utseende:

Tilläggsstat till riksstaten

Driftbudgeten.		Kronor
<i>A. Egentliga statsinkomster:</i>		
I. Skatter		23,250,000
Summa		23,250,000

Kapitalbudgeten.		Kronor
<i>Inkomster:</i>		
I. Kapitalmedel		24,523,000
Summa		24,523,000

för budgetåret 1938/39.

		Kronor
Driftbudgeten.		
<i>A. Egentliga statsutgifter:</i>		
I.	Kungl. hov- och slottsstaterna	3,200
II.	Justitiedepartementet	7,500
III.	Utrikesdepartementet	80,000
IV.	Försvarsdepartementet	3,649,100
V.	Socialdepartementet	11,500,000
VI.	Kommunikationsdepartementet	35,000
VII.	Finansdepartementet	100,000
IX.	Jordbruksdepartementet	3,626,000
		19,000,800
<i>B. Utgifter för statens kapitalfonder:</i>		
III.	Avskrivning av nya kapitalinvesteringar	2,968,800
	Säger	21,969,600
	<i>Överskott att tillföras statens budgetutjämningsfond</i>	1,280,400
	Summa	23,250,000

		Kronor
Kapitalbudgeten.		
<i>Kapitalinvestering:</i>		
I.	Statens affärsverksfonder	17,940,000
II.	Luftfartsfonden	793,000
III.	Statens allmänna fastighetsfond	590,000
V.	Fonden för låneunderstöd	100,000
VII.	Fonden för förlag till statsverket	5,100,000
	Summa	24,523,000

Utskottet hemställer,

att, sedan tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1938/39 av ovannämnda lydelse blivit upprättad, densamma, försedd med herrar talmäns underskrifter, må till Kungl. Maj:t överlämnas.

Stockholm den 14 juni 1939.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Bil. I.

Specifikation av inkomsterna å driftbudgeten.

	Kronor	Kronor
A. Egentliga statsinkomster.		
I. Skatter:		
3. Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:		
a. Inkomst- och förmögenhetsskatt, <i>bevillning</i>	7,500,000	
d. Särskild skatt å aktiebolags inkomst, <i>bevillning</i> ..	1,400,000	
f. Utskiftningsskatt och ersättningsskatt, <i>bevillning</i>	4,350,000	13,250,000
5. Tullar och acciser:		
a. Tullmedel, <i>bevillning</i>		10,000,000
Summa		28,250,000

*Bil. II.***Utgifterna å driftbudgeten.****Egentliga statsutgifter.**

	Kronor
I. Kungl. hov- och slottsstaterna.....	3,200
II. Justitiedepartementet	7,500
III. Utrikesdepartementet	80,000
IV. Försvarsdepartementet	3,649,100
V. Socialdepartementet	11,500,000
VI. Kommunikationsdepartementet	35,000
VII. Fjansdepartementet	100,000
IX. Jordbruksdepartementet	3,626,000
Summa	19,000,800

Utgifter för statens kapitalfonder.

III. Avskrivning av nya kapitalinvesteringar.

		Kronor	Kronor
	A. Statens affärsverksfonder.		
	Kommunikationsdepartementet:		
1	Förberedande arbeten för dubbelspårsanläggning mellan Järna och Katrineholm (I: C: 2), <i>reservationsanslag</i> .	500,000	
2	Försvarsberedskap vid statens järnvägar (I: C: 8), <i>reservationsanslag</i>	1,700,000	2,200,000
	Säger för statens affärsverksfonder		2,200,000
	B. Luftfartsfonden.		
	Kommunikationsdepartementet:		
5	Byggnad och förbättring av flygplatser (II: 3 a), <i>reservationsanslag</i>		500,000
	C. Statens allmänna fastighetsfond.		
	Justitiedepartementet:		
3	Utbyggande av fångvårdens ungdomsanstalt å Skenäs (III: 3), <i>reservationsanslag</i>		242,500
	Kommunikationsdepartementet:		
13 a	Beredande av utvidgade lokaler åt generaltullstyrelsen (III: 14 a), <i>reservationsanslag</i>		26,300
	Säger för statens allmänna fastighetsfond		268,800
	Summa		2,968,800

*Bil. III.***Inkomsterna å kapitalbudgeten.**

		Kronor	Kronor
1	Kapitalmedel		24,523,000

Bil. IV.

Kapitalinvestering.

I. Statens affärsverksfonder.

		Kronor	Kronor
	A. Postverket.		
5	Om- och tillbyggnad av posthuset i Hälsingborg, <i>reservationsanslag</i>		175,000
	B. Telegrafverket.		
17	Fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende, <i>reservationsanslag</i>		9,200,000
	C. Statens järnvägar.		
	Nya byggnader och anläggningar vid statens trafikerade järnvägar:		
	Dubbelspårsbyggnader och linjeomläggningar:		
2	Förberedande arbeten för dubbelspårsanläggning mellan Järna och Katrineholm, <i>reservationsanslag</i>	500,000	
8	Försvarsberedskap vid statens järnvägar, <i>reservationsanslag</i>	1,700,000	2,200,000
	Rullande materiel:		
12 a	Godsvagnar, <i>reservationsanslag</i>		3,800,000
	Säger för statens järnvägar		6,000,000
	D. Statens vattenfallsverk.		
	Kraftverken:		
	Trollhätte kraftverk:		
2	Ny kraftstation i Trollhättan, <i>reservationsanslag</i> ..	500,000	
	Motala kraftverk:		
2 a	Utvidgning av Nykvarns kraftstation, <i>reservationsanslag</i>	65,000	
	Norrländska kraftverken:		
5	Kraftstation vid Stadsforsen i Indalsälven, <i>reservationsanslag</i>	2,000,000	2,565,000
	Säger för statens vattenfallsverk		2,565,000
	Summa		17,940,000

Kapitalinvestering.

II. Luftfartsfonden.

		Kronor	Kronor
	Kommunikationsdepartementet:		
3 a	Byggnad och förbättring av flygplatser, <i>reservationsanslag</i>	500,000	
4	Inlösen av aktier i aktieföretaget Aerotransport, <i>reservationsanslag</i>	293,000	793,000
	Summa		793,000

Kapitalinvestering.

III. Statens allmänna fastighetsfond.

		Kronor	Kronor
3	Justitiedepartementet: Utbyggande av fängvårdens ungdomsanstalt å Skenäs, <i>reservationsanslag</i>		485,000
14 a	Kommunikationsdepartementet: Beredande av utvidgade lokaler åt generaltullstyrelsen, <i>reservationsanslag</i>		105,000
Summa			590,000

Kapitalinvestering.

V. Fonden för låneunderstöd.

		Kronor	Kronor
5	Socialdepartementet: Lån till vissa enskilda anstalter för kirurgisk tuberkulos, <i>reservationsanslag</i>		100,000

Kapitalinvestering.

VII. Fonden för förlag till statsverket.

		Kronor	Kronor
12	Jordbruksdepartementet: Rörelsekapital för Alnarps egendom, mejeri och trädgårdar, <i>reservationsanslag</i>		100,000
9	Handelsdepartementet: Vissa omkostnader för statlig lagerhållning, <i>reservationsanslag</i>		5,000,000
	Summa		5,100,000